

Asia: VN/20721/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon pidentämistä koskevasta muutoksesta? (TTL 5 luku)

Suomessa on tuhansia kehitysvammaisia henkilöitä, joilla on sekä koulutus että halua työntekoon. On arvioitu, että 3000 henkilöä voisi työllistyä työsuhteiseen palkkatyöhön. Kuitenkin vain noin 500–600 henkilöä tekee työsuhteista palkkatyötä tällä hetkellä.

Työmarkkinoille osallistuvista ja niille pyrkivistä kehitysvammaisista henkilöistä moni on osatyökykyinen. Heille palkkatuki on merkittävä keino, joka tukee työmarkkinoille pääsyä. Ensimmäiset palkkatyökokeilut ovat usein alle 12 kk:n mittaisia. Lisäksi pieni osa työskentelee osa-aikaisesti Kelan täyden työkyvyttömyyseläkkeen ohella.

Työssäoloehdon pidentäminen asettaisi heidät muita heikompaan asemaan. Palkkatukityöhön sekä lyhyt- ja osa-aikaisen työn vastaanottamiseen tulisi kannustaa kaikin tavoin. Kehitysvammaliitto ei kannata lakiesitystä, koska ehdotettu muutos ei tue tätä.

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon kertymistä koskevista muutoksista? (TTL 5 luku ja asetusmuutokset)

Kehitysvammaliitto katsoo, että työssäoloehdon tuloraja on asetettu liian korkeaksi. Työssäoloehtokuukausi täyttyy 930 euron bruttokuukausiansiolla, mutta Kelan täyden työkyvyttömyyseläkkeen ansaintaraja on tällä hetkellä 922 e/kk. Työssäoloehtokuukausia voi kuitenkin kerryttää puolikkailla kuukausilla (vähintään 465 e/kk), jolloin kahdesta sellaisesta kuukaudesta saa yhden täyteen. Kelan täyden työkyvyttömyyseläkkeen ohella työskenteleville se on ainoa mahdollisuus. Tämä taas tarkoittaa sitä, että saadakseen vähimmäismäärän 12 kk täyteen pitääkin työskennellä 24 kk. Kun tähän lisätään vielä se, että palkkatuetussa työssä työssäoloehdoton luetaan vain 75 prosenttia työssäoloehtokuukausista, em. tilanteessa palkkatuella olevan täytyykin

työskennellä jo 32 kk saadakseen 12 kk työssäoloehdon täyteen. Ja kun työssäoloehtokuukausien tulisi sijoittua 28 kuukauden tarkastelujakson sisälle, niin ko. tilanteessa oleva ei saisi ikinä työssäoloehto täyteen. Ehdotuksessa mainitut tarkastelujaksoa pidentävät hyväksyttävät syyt eivät pidä sisällään esim. palkkatuettua työtä, eläkkeellä oloa tai työn osa-aikaisuutta.

Lausuttavaa ansiopäivärahan perusteena olevan palkan määrittelystä? (TTL 6 luku ja asetusmuutokset)

Ei kommentoitavaa

Lausuttavaa TTL 5 ja 6 luvun muutosten vaikutuksesta työttömyysetuuden maksamisen työvoimapolitiittisiin edellytyksiin? (TTL 2 ja 2 a luku sekä 14 luvun 1 c §)

Kehitysvammaliitto pitää tärkeänä, että palkkatukityöstä täyttyvä työssäoloehto säilyy ja on 100 prosenttinen. Emme kannata ehdotusta, jonka mukaan työssäoloehto kertyy vain 75 % työsuhteen kestosta. Palkkatuettu työsuhde on työsuhde muiden työsuhteiden tavoin. Kehitysvammaliiton kohderyhmään kuuluvat nuoret ja aikuiset työllistyvät työmarkkinoille usein palkkatuettujen työsuhteiden avulla.

Lausuttavaa työttömyysetuuden sovittelun suojaosasta luopumisesta? (TTL 4 luku)

Kehitysvammaliiton näkemyksenä on, että suojaosa madaltaa kynnystä ottaa vastaan lyhytaikaisia työtehtäviä. Tällaisia ovat esimerkiksi lyhytaikaiset äkilliset sijaisuudet esimerkiksi vammaisalalla, jossa työvoimapula on suuri ja tilanne vaikea. Tulisi harkita, onko tämänhetkinen työmarkkinatilanne otollinen suojaosuudesta luopumiselle vai heikentääkö se mahdollisuuksia saada työvoimaa joustavasti.

Lausuttavaa lapsikorotusten poistamisesta? (TTL 6 ja 7 luku)

YK:n lapsen oikeuksien komitea on kesäkuussa Suomelle antamissaan päätelmissään suositellut, että Suomi välttää sosiaaliturvaetuksien leikkauksia, jotka vaikuttavat köyhyyden ja syrjäytymisen vaarassa oleviin lapsiin sekä tehostaa edelleen politiikkaansa, jolla pyritään varmistamaan riittävä elintaso kaikille lapsille.

Oletettavaa on, että lapsikorotusten poistaminen ja muut työttömyysturvan heikennykset tulevat lisäämään toimeentulotuen tarvetta esim. vammaislapsiperheissä ja lisäämään tältä osin lapsiköyhyyttä Suomessa. Vammaislapsiperheissä on esimerkiksi keskimääräistä enemmän yksihuoltajatalouksia ja toimeentulon kanssa joudutaan jo nyt kipuilemaan. Kehitysvammaliitto pitää tärkeänä, että lapsikorotusten poistaminen otetaan uudelleen tarkasteluun, koska kokonaisvaikutusarviointeja ei ole tehty.

Lausuttavaa omavastuuajan pidentämisestä? (TTL 5 ja 7 luku)

Ei kommentoitavaa

Lausuttavaa esityksen taloudellisista ja kansalaisvaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

Hallitusohjelma sisältää sosiaaliturvan ja -etuuksien leikkauksia, joiden vaikutukset kohdistuvat samoille henkilöille. Kehitysvammaliiton kohderyhmä kuuluu tähän ryhmään. Kehitysvammaliitto

näkee tärkeänä, että nyt ehdotetuista muutoksista tehdään vaikutusten kokonaisarvio kaikkien samanaikaisesti sosiaaliturvaan vaikuttavien muutosten osalta ennen kuin lakiesitystä viedään eteenpäin.

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset viranomaisiin ja yrityksiin)? TE-hallinnon henkilöstöä edustavaa tahoa pyydetään arvioimaan vaikutuksia TE-hallinnon henkilöstöön ja sen tehtäviin, erityisesti TTL 14 luku 1 c §:n osalta.

Ei kommentoitavaa

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

Ei kommentoitavaa

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

Ei kommentoitavaa

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Riittävästä työttömyysturvasta huolehtimisen lisäksi on erittäin tärkeää, että säilytetään palkan ansaintaraja (922,42 €/kk tällä hetkellä) täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä oleville henkilöille. Suurin osa kaikista kehitysvammaisista aikuisista on täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä. Kehitysvammaisista aikuisista vain noin 5–6 % on työllistynyt. Kehitysvammaliitto pitää myönteisenä, että hallitusohjelma sisältää lineaarisen mallin kehittämisen myös täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä oleville.

Kehitysvammaliitto on mielellään käytettävissä lainsäädännön valmistelutyössä. Kehitysvammaliiton kohderyhmänä ovat kehitysvammaiset ihmiset ja muut oppimisessa, ymmärtämisessä ja kommunikoinnissa tukea tarvitsevat ihmiset. Maassamme on noin 50 000 kehitysvammaista ja noin 65 000 puhevammaista ihmistä, selkokielen tarvitsijoita arvioidaan olevan jopa 750 000 henkilöä. Selkokielen tarpeen taustalla voi olla esimerkiksi kehitysvamma, lukivaikeus, muistisairaus tai se, että suomi tai ruotsi ei ole äidinkieli. Kehitysvammaliitto edistää kehitys- ja puhevammaisten ihmisten tasa-arvoa ja osallistumista yhteiskunnassa, kehittää palveluja sekä edistää alan tutkimusta. Liitto edustaa yli 80 jäsenorganisaatiota, jotka toimivat vammaisten ihmisten hyväksi.

Espoossa 15.9.2023

Susanna Hintsala

toiminnanjohtaja

Susanna Rieppo

asiantuntija

Simo Klem
asiantuntija

Rieppo Susanna
Kehitysvammaliitto